

K novým katalogům POFIS

Nakladatelství POFIS průběžně aktualizuje svou řadu příruček pro sběratele známkových zemí působících od roku 1918 na našem území. Loni jsme jako dárek členům Klubu Filatelie připravili specializovaný katalog protektorátu ČaM, po něm vyšly tři specializované příručky – ČSR I, II a ČR. Vývoj poznání se však samozřejmě nezastavil, a tak vám dnes k těmto publikacím přinášíme další informace.

FRANTIŠEK BENEŠ

Katalog **protektorátu ČaM** 2010 měl alespoň zčásti zaplnit mezeru, která po předchozím vydání z roku 2000 nastala. Zvolili jsme pro něj praktický užší formát, upomínající na rozměry katalogů Pofis, jak si je pamatujeme ze 70. let. Koncipován je tak, aby co nejlépe posloužil generálním i specializovaným sběratelům. Přes svou útlost totiž obsahuje až překvapivý objem specializovaných informací, díky úspěšné grafické úpravě uživatelsky komfortně zpracovaných. Oproti vydání z roku 2000 v části „známky“ chybějí zkusmé tisky, výrobní vady a vady deskové a tiskové; ty jsou obsaženy v chystané objemnější příručce, která je redakčně hotová a je v ní třeba provést už jen konečné korektury. A v tom je právě kámen úrazu. Podařilo se nám shromáždit a popsat velké množství deskových vad zejména u hlubotiskových emisí, protože však není dořešena otázka označení jednotlivých tiskových desek, narážíme na problém, jak příslušná pole identifikovat. V předchozím vydání jsme to obešli poznámkou „na části nákladu“, uvedenou za číslem známkového pole. Doufali jsme, že v dohledné době studium desek pokročí, ale uplynuly deset let a problém přetrvává. V Německu vydaný Engelův katalog deskových vad z roku 1999 sice některé přepážkové archy rozlišuje velkými písmeny (A, B, C), my jsme ale při studiu velkého množství archů zjistili, že je takové rozlišení v řadě případů nedostatečné. Věříme však, že se nám i díky spolupráci se specializovanými a studijními sběrateli v dohledné době tuto otázku podaří dořešit, abychom připravenou příručku mohli konečně uvést na trh.

Specializovaná příručka pro sběratele známek ČSR II (1945 – 1992) 2011 vyšla nedávno, a přece už v ní některé údaje zaslouží novelizaci. Např. nově zařazená kapitola *Známkové sešitky (s vlepenými bloky známek)* povzbudila zájem o tuto neprávem opomíjenou oblast, což se projevilo na rychlém vzestupu cen některých položek. Katalogové záznamy (str. 271 a násl.) by nyní tedy vypadaly takto:

ZS 1 – 2	á 5.000
ZS 5 – 9	á 2.500
ZS 10, 11, 13 – 15	á 300
ZS 12	2.500
ZS 40 – 1	á 1.000
ZS 53b	1.000
ZS 73a, b	á 250

V oddílu příležitostných tisků (str. 281) je třeba doplnit další doložené varianty PTX (VŘSR), zejména

výjimečné použití černého razítka místo červeného. Pro případné další vydání (které uvažujeme zase s odstupem několika let), plánujeme doplnit kapitoly Ročníkové album čs. pošty (1989), Suvenýry Ankety o nejkrásnější poštovní razítko; Známkový ČSA, Známkový Prémiový řád a Závada, Známkový Cvičná pošta a některé dosud nekatalogizované nevydané známky a zkusmé tisky, zejména ty tištěné hlubotiskem v 50. letech. Při přípravě těchto úseků samozřejmě uvítáme spolupráci sběratelů, čtenářů časopisu Filatelie.

Specializovaná příručka pro sběratele známek ČR (1993 – 2011) 2011 vyšla už v sedmém vydání, přesto se nám opět scházejí podněty, jak ji ještě vylepšit a rozšířit. Ze zjevných chyb si, prosím, na str. 118 opravte nesprávné katalogové číslo známky Sčítání lidu (má být 666) a dále ceny PL 673, které mají být 160 / 80 / 8 Kč. Na věcnou chybu v popisu aršíku Karlův most 2007, Pof. A519, nás upozornil historik umění Ondřej Katrák: „U tohoto aršíku máte dokonce dvě chyby v popisu jeho obrazu – pod obrázkem uvádíte, že jde o kupoli Klementina, u deskových vad zase, že jde o kupoli sv. Mikuláše. Ve skutečnosti jde v obou případech o kupoli kostela sv. Františka z Assisi (též sv. Františka Serafinského).“ Tak jsme o něco chytřejší – a chybu samozřejmě opravíme.

U známkového sešitku Fifinka 2010 byla po vydání příručky provedena úprava textu na jeho destičkách, konkrétně byla změněna adresa Zásilkové služby ČP v Karlových Varech (z „P. O. Box 111 ...“ na „Nákladní 29 ...“). V novinkové službě nová varianta dodávána nebyla, takže si ji zájemci musí koupit na některé přepážce, nebo objednat právě v novinkové službě pošty. Nová varianta bude samozřejmě do katalogového záznamu doplněna.

Specializovaná příručka pro sběratele známek ČSR I (1918 – 1945) 2012 nese na obálce označení příštího roku. Chystali jsme ji totiž až na předvánoční trh, ale pak jsme její vydání urychlili – a vydali ji už teď, v termínu plánovaném původně na rozpracovaný katalog protektorátu. I když je vlastně zbrusu nová, už k ní máme co dodat.

Upravit bude třeba poznámku na straně 187 vpravo dole, u přetisku SO 1920 (1990). Nám známky s tímto chybným přetiskem dosud předloženy nebyly, ale jejich existenci doložil badatel Zdeněk Filippek z Břeclavi, který nám je přislíbil předložit k prohlídce. Známy mu jsou na všech třech katalogizovaných hodnotách – 3, 5 a 15 h Hradčany.

Těsně po vydání příručky vzrostl počet známek Parlament PČ 1919 s podtypem, a to o hodnotu

50 f, kterou dohledal badatel V. Káňa. Na straně 65 si proto udělejte příslušnou poznámku (cena stanovená odhadem zůstává stejná).

Potvrdilo se podezření uvedené na str. 85 pod tabulkou zkusmých tisků emise Červený kříž 1920. Dosud nedoložené hodnoty, které jsou přesto uvedeny v Monografii, byly ve skutečnosti zhotoveny jako patisky v polovině 70. let, a poté už neuvedeny ve větší míře na trh. K tomuto závěru jsem došel při shromažďování podkladů v souvislosti se seriálem článků o R. Gilbertovi. V dohledané části jeho pozůstalosti jsem totiž objevil několik exemplářů těchto patisků, které mu byly zřejmě předloženy k ověření. Odhaduji, že správně rozpoznal jejich pokoutní původ, a tak je neověřil; jejich zhotovitelé se je pak už neodvážili distribuovat. To ovšem neznamená, že někde dosud neleží a nemohou se objevit dodatečně – proto je třeba si na ně dát pozor.

Chyba se nám vloudila na str. 171 – na obrázku vodorovného meziarší hodnoty 10 h mají být dvě svislé ochranné lišty, které si do něj, prosím, alespoň symbolicky doplňte např. fixem (na obrázku je meziarší z aršíků, u nějž lišty naopak nejsou). Dále si, prosím, opravte dvě ceny na str. 177: v horní tabulce má stát známka 60/75 h 11s/lp 60 / 15 Kč (namísto současných 40 / 15) a v dolní tabulce má stát známka 30D 11s/lp 10.000 / 7.000 Kč (namísto současných 7.000 / 5.000).

Největších změn a rozšíření doznala kapitola Hradčany, která by měla být předobrazem toho, jak chceme příručku v budoucnu koncipovat. Chceme v tom však postupovat opatrně, protože si uvědomujeme, že ji užívají filatelisté různého zaměření a stupně zájmu a znalosti. To, co specializovaným a studijním sběratelům připadá jako samozřejmé, až je o tom skoro zbytečné psát, pro sběratele generální nebo méně pokročilé „specialisty“ může být těžkým oříškem. Proto jsme například v oblasti některých běžnějších zkusmých tisků a výrobních vad zařadili tabulku (str. 19), která může sloužit k obecnější orientaci. Samozřejmě by si zasloužila mno-

hem podrobnější rozvedení, ale my si chceme napřed vyzkoušet, jestli vůbec uživatele příručky zajala a je jim užitečná. Už teď vidíme, že je do ní třeba doplnit údaj, jakých známek se vlastně týká. Takže si, prosím, dopište, že u zkusmých tisků (levá – zelená – část tabulky) jde vždy o exempláře bez lepu, s výjimkou 4. sloupce (známkový papír, jiná barva), který se naopak vztahuje na známky svěží (s nálepkou – cena cca 50 %). V pravé (červené) části tabulky jsou uvedeny ceny za nejčastější výrobní vady, a to u neupotřebených svěžích známek v nejběžnější variantě.

Při zpracovávání kapitol Hradčany jsme váhali, do jakých podrobností máme jít v jednotlivých stupních tabulek. Už v předchozích vydáních jsme většinou začali přehledem nejlevnějších variant, na něž navázaly tabulky specializované. Např. na str. 6 je zařazena napřed tabulka nejlevnějších variant zoubkovaných známek, po níž na str. 6 – 8 následují přehledy podle jednotlivých druhů a rozměrů perforací, a na str. 9 – 12 jsou specializované tabulky s rozlišením podle barev, typů a tiskových desek. Tim chceme umožnit uživatelům příručky, aby mohli zvolit ten stupeň, který jim nejvíce vyhovuje. Například některé studijní sběratele vůbec nezajímají tabulky nejlevnějších variant, naopak sběratelé generální zase často nepoužívají rozlišení podle tiskových desek (přesahuje jejich možnosti identifikace). Otázkou je také počet barevných odstínů, které mají být obsaženy v úvodních přehledech. V tomto vydání jsme zvolili jakýsi kompromis, měli jsme však připraveny i jiné, podrobnější varianty. Jednu takovou teď na ukázkou zařazujeme. Jde o stránku 6, zabývající se nejlevnějšími variantami zoubkovaných známek a pak hřebovým zoubkováním A. Oproti verzi zařazené v katalogu je zde více barvených odstínů, a i ceny jsou v některých případech odlišné – mají přesnější návaznost na specializované tabulky. Pokud se tedy hlouběji zajímáte o tuto emisi, vystříhněte, prosím vyobrazenou tabulku a vložte si ji do příručky. Pokud by se takto podrobněji zpracovaná tabulka nejlevnějších variant setkala se zájmem uživatelů příručky, příště tímto způsobem zpracujeme i další emise.

Vložený zoubkoměr má být jednak praktickou pomůckou, a jednak má opravit přehlédnutou chybu v osvitě, kdy na druhé straně obálky namísto hřebových zoubkování vlevo nahoře jsou zobrazeny pouhé rámečky a zkomolené jsou rovněž velikosti PO, vpravo vedle řad zoubkování řádkového. Tato chyba nás překvapila, protože v předchozím vydání příručky byly tyto údaje správné. Správné jsou i na zoubkoměru, který jsme k příručce přiložili.

Příručky nevycházejí každý rok a svým uživatelům slouží mnohdy dlouhou dobu. Považujeme tedy za užitečné nečekat s novými informacemi na další vydání, ale zveřejňovat je průběžně, aby se o nich čtenáři Filatelie dozvěděli co nejrychleji a mohli si je do svých publikací doplnit. Proto uvítáme připomínky, návrhy a upozornění od jejich uživatelů, které budeme rádi tlumočit všem čtenářům.